

torum sustentatione redditus a gubernio solvendo loco dotationis declararent.

3° Hinc antiqua beneficia penitus fuerunt extincta, et redditus annui singulis officiis ecclesiasticis assignati eis fuerunt substituti, ut patet, tum ex bullis *Ecclesia Christi* et *Qui Christi Domini*, tum ex verbis card. Caprara, tum ex decisione S. Pœnitentiariæ diei 19 januarii 1819 a nobis relata in Tractatu *de Restitutione*, ubi de dominio clericorum.

4° Certum est igitur redditus episcopis, canonicis et parochiis assignatos *naturam* induere *beneficiorum seu bonorum ecclesiasticorum*: sunt verba sacræ Pœnitentiariæ 19 jan. 1819. Unde ex mutuo gubernii et episcopi consensu, novi creati possunt tituli canonicatum et parochiarum; sed titulares resignare non possent cum reservatione annuæ pensionis quantumvis modicæ, absque summi Pontificis dispensatione.

5° Quoad autem alios parochos, qui vulgo dicuntur *deservientes*, major est difficultas; cum enim ad nutum episcopi anoveri possint, probabile videtur eos in stricto juris canonici rigore non habendos esse velut beneficiarios; et idcirco non est arguendus episcopus qui, ob religionis bonum, temporale aliquod onus imponit novo deservienti, v. g., veterem suum prædecessorem gratius aut pro modica pensione habendi ac curandi, etc. Cum stipendia vulgo dicta *casuel* et *droit curial*, ex decisione S. Pœnitentiariæ 9 junii 1823, reputanda sint bona quasi patrimonialia, non vero ecclesiastica, episcopus potest etiam, sua auctoritate, aliquod onus in hujusmodi bonis fundatum parochio titulari imponere.

Notandum pensiones a gubernio *deservientibus* solutas, reputandas esse, sicut alias, bona ecclesiastica, ac proinde quæ honestæ sustentationi supersunt in bona opera sunt impendenda, et ad hæredes transmitti nequeunt. Vide quæ hac de re dicimus in Tractatu *de Restitutione*.

CAPUT SECUNDUM.

DE SECUNDO DECALOGI PRÆCEPTO.

Hoc præceptum sic habetur in Exodo, xx, 7: *Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum: nec enim habebit insontem Dominus cum qui assumpserit nomen Domini Dei sui frustra.* Directe ergo prohibentur ea quæ honorem sanctissimi Dei nominis lædunt, et indirecte ea præcipiuntur quæ ex ejusdem sancti nominis honore fluunt. Hic itaque nobis tractandum est 1° de blasphemia, 2° de juramento, et 3° de voto.

ARTICULUS PRIMUS.

DE BLASPHEMIA.

1° Blasphemia ortum ducit a verbis græcis, βλάφημα, *noceo*, et φήμη, *fama*, significat nocumentum in fama alicujus. Mos invaluit ut ad exprimenda dicteria Deo injuriosa adhiberetur, et a theologis communiter definitur: *Locutio Deo injuriosa.*

Per locutionem non intelliguntur tantum verba, sed quælibet signa externa, imo et quædam animi verba exterius non prolata, ut, v. g., Ps. xiii, 1: *Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus*, in Deum, sive in se spectatum, sive in Sanctis suis.

2° Dividitur enim blasphemia 1° in internam, quæ in corde consummatur, et in externam, quæ verbo, scripto, vel alio signo exterius manifestatur; 2° in immediatam, quæ Deum afficit directe, et mediatam, quæ directe afficit Sanctos vel res sacras et indirecte Deum, quatenus Sancti et res sacræ habent ordinem ad Deum; 3° in hæreticalem, imprecativam et dehonestativam. Hæreticalis ea est quæ falsum pronuntiat de Deo, sive ei tribuendo quod ei non convenit, vel negando quod ei convenit, vel attribuendo creaturæ quod solius est Dei, v. g.: *Deus est tyrannus, cru-*

delis, injustus; non est omnipotens, non omnia cognoscit, non omnibus providet; Tu es mihi deus vel dea, loquendo ad personam quæ est objectum amoris inordinati. Blasphemia imprecativa illa est qua malum exoptatur Deo, v. g., non existat, pereat, sit maledictus, etc. Blasphemia dehonestativa ea est qua aliquid verum dicitur de Deo, sed indecenter et per modum contumeliæ; talis ea est quæ tribuitur Juliano Apostatæ: *Vicisti, Galilæe*; aut illa qua ex ira nominantur caput Christi, viscera Christi; vel ea nunc tam frequenter usitata *S... nom de Dieu*.

3° Quælibet blasphemia est per se peccatum mortale; idque probatur 1° ex Levitico, xxiv, 16: *Qui blasphemaverit nomen Domini morte morietur*; 2° ex S. Hieron. in Isa., l. 7, cap. 18, ait: « Nihil horribilius blasphemia, » quæ ponit in excelsum os suum; » 3° ex penis a jure canonico et in edictis regum nostrorum in blasphematores decretis, ut videre est in *Coll. Andeg.*, t. 4, et in *Ferraris*, verbo *Blasph.*, n. 2 2, et seq.; 4° ex ratione; manifestum est enim quamlibet contumeliam erga Deum esse materiam gravis peccati. Peccatum igitur fieri non potest veniale, nisi defectu advertentiæ aut consensus.

4° Nec requiritur ut intentio Deum inhonorandi sit explicita; virtualis et implicita sufficit, nempe cum quis libere ea profert quæ, ex propria significatione, ex usu recepto, ex modo proferendi, vel ex aliis circumstantiis, Dei inhonationem continent, quamvis id fiat sine pravo affectu in Deum, sed ex joco, ad manifestandam iram, etc., quia hæc per se gravia sunt irreverentia erga Deum; graviora tamen sunt, si fiant ex intentione Deum inhonorandi, ex animo in Deum irato, etc.

5° Plures dicunt non dari obligationem explicandi in confessione qualis fuerit blasphemia, an hæreticalis, an imprecativa, an simpliciter dehonestativa, an contra Deum, an vero contra ipsius Sanctos; quia eadem virtus religionis læditur: verum alii communius volunt singulas explicandas esse species, et præsertim dicendum an blasphemia fuerit immediate in Deum, vel in B. Mariam Virginem, in Sanctos, vel in res sacras, quia diversæ illæ cir-

cumstantiæ vel speciem mutant, novam addentes malitiam contra duliam aut hyperduliam, vel malitiam eidem virtuti religionis oppositam augent vel minuunt. Ita P. *Antoine*, *Collet*, *Coll. Andeg.*, *Billuart*, *Dens*, etc.

6° Qui ira aliave passione abreptus, verba blasphemix profert, eorum significationem non advertens, peccat tantum venialiter sub hoc respectu, ut expresse agnoscit *S. Th.*, 2 2, q. 13, art. 2. Item qui ex inveterata consuetudine blasphemandi, quam serio retractavit, eadem tamen inadvertenter pronuntiat verba, a mortali et quandoque ab omni peccato excusatur. Potest igitur absolvi et ad sacram Eucharistiam admitti, saltem in Paschate. Sic ipse *Coll. Andeg.*, t. 4.

7° Similiter ex defectu advertentiæ sæpe fit ut formulæ vere blasphematorix in se et horribiles, a gravi peccato excusentur, v. g., *MORDIÉ* (*mort de Dieu*), *VENTREDIÉ* (*ventre de Dieu*), *TÊTEDIÉ* (*tête de Dieu*), *JARNIDIÉ* (*je renie Dieu*), *MAUGRÉDIÉ* (*malgré Dieu*), etc. Communiter enim qui hujusmodi formulis nunc utuntur, pravum earum sensum non intelligunt.

8° Nunc etiam aliqui credunt se non blasphemare dicendo simpliciter, *nom de Dieu*, *mille noms*, si non præcedat nomen adjectivum *sacré*; vel etiam *sacré nom*, si non sequatur *de Dieu*, vel simpliciter *sacré*. Hæ formulæ, multum in regionibus nostris usitatæ, quas reperimus apud D. *Vernier*, t. 1, nobis videntur excusari posse a mortali, ubi proferuntur sine ira, quia non exhibent sensum in Deum contumeliosum, et fideles graviter non offendunt, nisi ratione status et conditionis personæ eas proferentis scandalum præbeant. Illæ vero alteræ: *S... nom de Dieu*, *S... mille noms de Dieu*, difficilius a mortali excusari possunt, quia ex sensu fidelium in Deum sunt contumeliosæ. Attamen, cum ex naturali significatione sua non sint blasphematorix, ut gravitas peccati discernatur, attendenda est intentio eis utentium. Alia est formula sæpe usitata, *Mille dieux*, quæ in se est hæretica; sed viri rustici ea utentes, communiter talem non illi tribuunt sensum.

Cæterum hæc omnia ex circumstantiis judicanda sunt,

et *S. Ligorius*, l. 3, n. 130, cum aliis pluribus, contendit quod in dubio an aliqua formula sit vel non blasphemia, ut blasphemia non sit habenda. Saltem qui ea utuntur absque formali intentione Deum inhonorandi, non reputandi sunt rei peccati mortalis.

9° Appellatio nominis Dei, vel Jesu, vel Mariæ, vel aliorum Sanctorum, per modum loquendi, sine contumelia, v. g. : *Mon Dieu oui, mon Dieu non, ó bon Dieu! bon Jésus!* etc., non est blasphemia, et tamen aliqua culpa veniali non caret, quia est vana sanctorum hujusmodi nominum usurpatio. *Nominatio Dei non sit assidua in oratione, et nominibus Sanctorum non admiscearis, quoniam non eris immunis ab eis.* Eccli. xxiii, 10.

De formulis inter rusticos usitatis s.... b..... m.... etc.

Voces illæ, a plebecula interdum usurpatæ, certe conviciarum in se plenæ sunt. Cum autem, ut plurimum accidit, iis nulla nunc annexa sit idea, qui eas, seclusis scandalo et contumelia gravi, proferunt, non videntur peccare mortaliter. Admittere enim non possumus, cum quibusdam quos audivimus, nomen adjectivum *sacré* nominibus inurbanis vel etiam turpibus junctum sine mala intentione, mortale peccatum constituere.

De maledictionibus in se vel in alios, v. g. : Que je meure, que le diable me confonde, qu'il me brûle, qu'il t'emporte, etc.

Qui ex desperatione vel ira hæc sibi vel aliis sincere exoptaret mala, mortaliter peccaret contra charitatem *ut patet* : item qui tales proferendo maledictiones, grave præberet scandalum, ratione sui status vel qualitatis, vel notabili contumelia personam afficeret, ut si filius ex ira patri vel matri, fidelis parochi, servus domino, etc., sic malediceret.

Qui vero, gravibus scandalo et contumelia seclusis, hujusmodi proferunt imprecationes, de malis invocatis minime cogitando, nedum ea sincere exoptent, graviter non

peccant; qua enim ratione mortale esset peccatum? Non ratione mali appellati, cum non desideretur; non ratione profanationis nominis invocati, siquidem nomen diaboli profanari non potest: ergo, etc. Excipitur nisi proferentes persuasum haberent se mortaliter peccare: quo in casu vult *S. Ligorius* eos a confessariis et prædicatoribus sedulo instruendos esse, ne ex falsa conscientia pergant mortaliter peccare.

Quoniam tamen hujus generis locutiones Christianos valde dedecent, a peccato veniali rarissime vacant, sæpe scandalum generant, personas offendunt, charitati officiant, fideles ab eis caute avertendi sunt et monendi ut hæc Christi verba non obliviscantur, Matth. v, 37 : *Sit autem sermo vester, Est, est, non, non : quod autem abundantius est, a malo est.*

Quamvis usurpatio dæmonis in conversatione non sit per se peccatum, Christianum tamen non decet, et nominatio ejus cum ira posset esse grave peccatum, ratione scandali, ait *Layman* a *Busenbaum* et *S. Ligorio* citatus et non reformatus.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE JURAMENTO.

Hunc articulum in octo dividemus paragraphos: primus erit de nomine et definitione juramenti; secundus, de ejus divisione; tertius, de illius usu; quartus, de conditionibus ad illud requisitis; quintus, de ejus obligatione; sextus, de illius interpretatione; septimus, de obligationis ejus cessatione; et octavus addetur, de adjuratione Dei.

§ I. — De nomine et definitione juramenti.

1° Nomen juramenti venit a *jure*, quia ex motivo religionis pro jure apud omnes gentes habetur, et qui eo utitur jus veritatis Deo tribuit. Dicitur etiam eadem de causa *jusjurandum*; et *sacramentum*, quia fit per rem sacram, vel rei sacræ, nempe infallibilis veritatis, per attestationem Dei, est signum.